

คู่มือหน่วยการเรียนรู้ สร้างเด็กวัยเรียนเติบโตดี สมองดี มีความรอบรู้สุขภาพ

นางสาววรารณ นนทวิ นางสาวอัญชลี ปลาทอง
ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี

แนวคิดหลักการทำงาน ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค หากเด็กมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ จะส่งผลให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เติบโตดี สมองดี จากการนิเทศติดตามการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ พบอุปสรรค คือ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษายังไม่เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนา กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียนไม่มีรูปแบบชัดเจน ครูผู้สอนรู้สึกว่าเป็นภาระที่จะต้องเขียนแผนการสอนขึ้นเอง เกิดความยุ่งยากและไม่สามารถบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนการสอนปกติได้ ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี จึงร่วมกับเครือข่ายภาคการศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี จัดทำ “คู่มือการใช้หน่วยการเรียนรู้โรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพและป้องกันโรคโควิด-19 (สำหรับครูผู้สอน)” สนับสนุนให้โรงเรียนนำไปใช้พัฒนาเป็นโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ นำร่องจังหวัดอุบลราชธานี และขยายให้ครอบคลุมในเขตสุขภาพที่ 10

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน จัดทำคู่มือฯ ด้วยหลัก PDCA โดยเริ่มจากหาเครือข่ายในการทำงาน (Partnership) นำแนวคิดการพัฒนางานเสนอต่อผู้บริหาร ค้นหา KEY MAN คือ ศึกษานิเทศก์ ครู ร่วมจัดทำแผนการสอนสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษา (Do & Integrate) ศึกษาแผนการสอนและวิชาที่เกี่ยวข้องเรื่องสุขภาพ วิธีการ รูปแบบการสอดแทรกแผนการสอน สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระหน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ ระยะเวลาที่ใช้ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำเป็นแผนการสอนสำเร็จรูป อ่านเข้าใจง่าย ใช้ได้ทันที โดยให้ครูสอนตามขั้นตอน V-shape ให้เด็กเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัย มีความรู้ ความเข้าใจ ตอบโต้ซักถามแลกเปลี่ยน ตัดสินใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบอกต่อ ตลอดจนมีทักษะการจัดการสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม เน้นด้านอาหารและโภชนาการ กิจกรรมทางกาย ทนต่อสุขภาพ สุขอนามัยทางเพศ และการป้องกันโรคโควิด-19 ระดับชั้น ป.2 ป.5 และ ม.2 ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร (Certification) ทดลองสอน 1 ปี ณ โรงเรียนบ้านหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปรับปรุงเนื้อหา ตรวจสอบความสมบูรณ์ รับรองหน่วยการเรียนรู้โดยศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการศึกษาและหน่วยการเรียนรู้ จัดพิมพ์รูปเล่ม และจัดส่งคู่มือฯ ให้กับโรงเรียนนำร่องในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 334 แห่ง นำไปใช้สอน (Action & Response) ซึ่งศึกษานิเทศก์เป็นผู้ชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน และกำกับติดตามการใช้คู่มือหน่วยการเรียนรู้ จนเกิดเป็นนวัตกรรมในโรงเรียน และส่งผลงานเข้าประกวดสุดยอดนวัตกรรมโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ 47 แห่ง

ผลลัพธ์ คู่มือฯ ที่ใช้จัดการเรียนการสอน อ่านเข้าใจง่าย ใช้งานสะดวก มีสื่อดี บรรยากาศในห้องเรียนเป็นแบบ Active Learning เด็กให้ความร่วมมือดี สนุกสนาน ส่งผลต่อการเรียนที่ดีขึ้น ผลลัพธ์ด้านสุขภาพดีขึ้น พบว่าในปี 2562-2563 ร้อยละเด็กอายุ 6-14 ปี สูงดีสมส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 63.41 เป็น 78.14 มีภาวะเตี้ยลดลงจากร้อยละ 18.29 เป็น 9.31 มีภาวะอ้วนและเริ่มอ้วนลดลงจากร้อยละ 2.03 เป็น 1.62 เด็กอายุ 12 ปี มีฟันแท้ผุ ลดลงจากร้อยละ 20.83 เป็น 18.18 และปี 2564 มีโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพใน จังหวัดอุบลราชธานี เพิ่มขึ้นจาก 47 แห่ง เป็น 334 แห่ง และในปี 2565 ขยายครอบคลุม 5 จังหวัดเพิ่มขึ้น รวมเป็น 1527 แห่ง (48.11%) เป็นอันดับ 1 ของประเทศ 2 ปีซ้อน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ มีเครือข่ายภาคการศึกษา เป็น KEY MAN สำคัญ สร้างความร่วมมือโดยประกาศสู่สาธารณะในเชิงภาพลักษณ์ การคืนข้อมูล ติดตาม เยี่ยมเสริมพลัง และลงพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้มีการทำงานเป็นทีมระหว่างเครือข่าย สร้างนวัตกรรมร่วมกันที่เกิดคุณประโยชน์และคุณค่าร่วมกัน